

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 189/07-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť P. K., D., vo veci namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 32 P 100/2004-121 zo 16. mája 2006 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2007 doručená sťažnosť P. K., D. (ďalej len „sťažovateľ“), ku ktorej nebolo pripojené splnomocnenie udelené advokátovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, vo veci namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 ústavy rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 32 P 100/2004-121 zo 16. mája 2006 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006, ktorou sa sťažovateľ domáhal vydania nálezu, ktorým ústavný súd vysloví porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 ústavy a zruší rozsudok okresného súdu č. k. 32 P 100/2004-121 zo 16. mája 2006 a rozsudok krajského súdu č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006.

Ústavný súd zo sťažnosti sťažovateľa a z pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 32 P 100/2004 zistil, že sťažovateľ bol účastníkom konania, v ktorom sa P. K. (plnoletý syn sťažovateľa), domáhal proti sťažovateľovi zvýšenia výživného pôvodne určeného v rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 136/98-18 z 15. apríla 1998 sumou 400 Sk, a to odo dňa podania návrhu (1. apríl 2004). Navrhovateľ, ktorý v čase rozhodovania okresného súdu mal 19 rokov a bol študentom 3. ročníka strednej školy, v tomto konaní tvrdil, že od poslednej úpravy výživného došlo k podstatnej zmene pomerov, keďže sťažovateľ je nielen poberateľom invalidného dôchodku, ale získal aj zákonný podiel z dedičstva od svojho brata vo výške 600 000 Sk a z predaja bytu, ktorý pôvodne patril do bezpodielového spoluvlastníctva rodičov navrhovateľa, dostal sumu 440 000 Sk. Sťažovateľ so zvýšením výživného nesúhlasil, žiadal zamietnuť návrh, čo odôvodňoval svojou finančnou situáciou a zároveň tvrdil, že uvedené príjmy (podiel z dedičstva a predaja bytu) nie sú pre rozhodnutie okresného súdu relevantné a žiadal, aby ich okresný súd do úvahy nevzal. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 32 P 100/2004-121 zo 16. mája 2006, ktorým zvýšil výživné na syna sťažovateľa počínajúc od 1. apríla 2004 zo sumy 400 Sk na sumu 1 000 Sk mesačne, sťažovateľa zaviazal toto platiť k rukám jeho syna, a tým zmenil výrok o výživnom rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 136/98-18 z 15. apríla 1998. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že takto určené výživné je primerané veku, odôvodneným potrebám a záujmom navrhovateľa, ako aj schopnostiam a možnostiam sťažovateľa.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie navrhovateľ aj sťažovateľ. Sťažovateľ navrhol odvolaciemu súdu napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že okresný súd nezistil dostatočne skutkový stav, zdôraznil, že nepoberá invalidný dôchodok v sume 6 700 Sk mesačne, ako to uviedol okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, ale iba v sume 6 007 Sk mesačne, poukázal na svoj zdravotný stav, ktorý mu bráni zvýšiť si príjem, ako aj na to, že peniaze získané z dedičstva použil na zakúpenie bytu a zariadenia. Odvolací súd zistil, že sťažovateľ od 1. júla 2006 poberá invalidný dôchodok v sume 6 365 Sk mesačne a do toho času ho skutočne poberal iba v sume 6 007 Sk mesačne, že v priebehu odvolacieho konania sťažovateľovi zanikla vyživovacia povinnosť na jeho dcéru S. K., a keďže považoval výživné vo výške 1 000 Sk mesačne pre syna sťažovateľa od 1. apríla 2004 za primerané, a to aj s ohľadom na skutočnosť, že k nemu má vyživovaciu povinnosť aj jeho matka, ako aj za zodpovedajúce schopnostiam a možnostiam sťažovateľa, rozsudok okresného súdu v tomto výroku potvrdil rozsudkom č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006. Krajský súd týmto rozsudkom po zistení, že okresný súd opomenul rozhodnúť o zameškanom výživnom, toto nevyčíslil a ani neurčil jeho splatnosť, rozhodol ďalším výrokom rozsudku č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006 o tom, že zameškané výživné za obdobie od 1. apríla 2004 do 30. novembra 2006 v celkovej sume 19 200 Sk povoľuje sťažovateľovi splácať v mesačných splátkach po 500 Sk spolu s bežným výživným s tým, že prvá splátka zameškaného výživného je splatná prvým mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozhodnutia, a to pod stratou výhody splátok v prípade riadneho a včasného nezaplatenia čo i len jednej splátky. Keďže prvostupňový súd nerozhodol o celom uplatnenom nároku, toto pochybenie konvalidoval krajský súd tým, že v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, a keďže v rozsudku okresného súdu bol opomenutý i výrok o náhrade trov konania, o týchto rozhodol krajský súd tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania pred okresným súdom a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

Ako ďalej vyplýva zo spisu okresného súdu sp. zn. 32 P 100/2004 sťažovateľ doručil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 27. decembra 2006 podanie označené ako „Dovolanie“, ktorým žiadal o pozastavenie výkonu súdneho rozhodnutia krajského súdu

v konaní sp. zn. 17 CoP 54/06 a ktoré odôvodnil tým, že postupom krajského súdu bolo popreté základné právo sťažovateľa na život v dôstojných podmienkach a primeranú zdravotnú starostlivosť ako aj tým, že nie je schopný zaplatiť ani jednu splátku výživného určeného mu okresným súdom. Toto podanie bolo odstúpené okresnému súdu, ktorý výzvou z 3. apríla 2007 vyzval sťažovateľa na jeho doplnenie o náležitosti riadneho dovolania. Sťažovateľ 11. apríla 2007 doručil okresnému súdu podanie z 5. apríla 2007, v ktorom uviedol, že „*podáva návrh na obnovu konania č. 32 P 100/2004*“, poukázal na to, že matka navrhovateľa sa medzičasom zamestnala, výživné určené okresným súdom nie je schopný platiť, vzniknutý stav je v rozpore s ústavou, ktorá zabezpečuje každému právo na dôstojný život a právo na primeranú zdravotnú starostlivosť. V závere podania sťažovateľ uviedol, že žiada „*o výživné vo výške minimálneho výživného*“, ktoré i tak presahuje jeho možnosti.

Sťažnosť doručенú ústavnému súdu odôvodnil sťažovateľ tým, že celý život sa snažil rodine finančne vypomáhať, pracoval, a to aj na úkor svojho zdravia, aby rodinu finančne zabezpečil a napadnuté rozsudky vytvorili podmienky na jeho psychickú i fyzickú likvidáciu. Sťažovateľ vyčítal okresnému súdu, že až v rozsudku boli citované zákony, aby sa sťažovateľ nemal o čo oprieť, a následne boli rozsudkom aj tak popreté. Sťažovateľ považuje za nemorálne, aby platil mesačne sumu 1 500 Sk svojmu dospelému synovi zvlášť v situácii, keď príjem sťažovateľa ako invalida dosahuje 6 300 Sk a iba za byt platí 4 000 Sk mesačne. V závere svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol: „*Keďže sa súdy dopustili viacerých pochybení žiadam, aby bol rozsudok 17 CoP 54/06 v celom rozsahu zrušený ako neopodstatnený, lebo už prijatím návrhu č. k. 32 P 100/2004 dňa 14. 4. 2004 boli v očiach mnohých ľudí súdy na Slovensku spochybňované.*“

Rozsudok okresného súdu č. k. 32 P 100/2004-121 zo 16. mája 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006 nadobudol právoplatnosť 12. februára 2007.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy (všeobecné) súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 ústavy rozsudkom okresného súdu č. k. 32 P 100/2004-121 zo 16. mája 2006, ústavný súd vychádzajúc z toho, že o ochrane práv sťažovateľa, ktoré mali byť porušené rozsudkom okresného súdu č. k. 32 P 100/2004-121 zo 16. mája 2006, rozhodoval krajský súd, dospel k záveru, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k tejto časti sťažnosti sťažovateľa nie je

daná a v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006.

V odôvodnení rozsudku č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006 krajský súd uviedol:

„Preskúmaním veci odvolací súd dospel k jednoznačnému záveru, že náklady navrhovateľa na zabezpečenie jeho osobných potrieb od posledného určenia výživného, teda od roku 1998 vzrástli. Je to objektívne dané najmä tým, že navrhovateľ je v súčasnej dobe študentom posledného ročníka strednej školy, ale k zvýšeniu nákladov došlo objektívne i v súvislosti s jeho vekom. Z toho logicky vyplýva, že v tomto prípade existuje základný zákonný dôvod na zvýšenie výživného, pričom otázkou je len rozsah tohto zvýšenia. Z dôkazov nachádzajúcich sa v spise vyplýva, že v dobe rozhodovania okresného súdu predstavoval mesačný príjem odporcu – invalidný dôchodok – sumu 6 007 Sk, nie sumu 6 700 Sk ako nesprávne uviedol okresný súd. S účinnosťou od 1. 7. 2006 poberá invalidný dôchodok v sume 6 365 Sk mesačne. V priebehu odvolacieho konania bolo zistené, že mu zanikla ďalšia vyživovacia povinnosť voči dcére S. K., ktorej pôvodne prispieval na výživu sumou 400 Sk mesačne. Na základe týchto skutočností dospel odvolací súd k záveru, že okresným súdom určené výživné pre navrhovateľa v sume 1 000 Sk mesačne pokryje jeho základné potreby a zároveň je primerané aktuálnym schopnostiam a možnostiam odporcu, ktorý vzhľadom na svoj nepriaznivý zdravotný stav nie je objektívne spôsobilý zabezpečiť si vyšší pravidelný príjem. Preto rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti odporcu platiť s účinnosťou od 1. 4. 2004 zvýšené výživné v sume 1 000 Sk mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, k rukám navrhovateľa, potvrdil. I keď si odvolací súd uvedomuje, že uvedené výživné je nízke, aktuálny finančný príjem odporcu neumožňuje priznať vyššie výživné, najmä keď sa zohľadní skutočnosť, že odporca bude povinný platiť okrem bežného výživného v sume 1 000 Sk i zameškané výživné za dobu od 1. 4. 2004. V konečnom

dôsledku poukazuje odvolací súd i na to, že voči navrhovateľovi má vyživovaciu povinnosť nie len odporca ale i jeho matka.“

Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006 ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol pokiaľ ide o tvrdené porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu ako zjavne neopodstatnenú, pretože nezistil, že by závery krajského súdu obsiahnuté v rozsudku boli nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy. Pokiaľ sťažovateľ svoju sťažnosť v tejto časti odôvodnil svojím nesúhlasom s výškou určeného výživného a poukázal na to, že táto je podľa jeho názoru nemorálna s ohľadom na to, že jeho príjem ako invalida dosahuje 6 300 Sk a iba za byt platí 4 000 Sk mesačne, krajský súd sa s námietkami sťažovateľa, a to aj pokiaľ ide o jeho príjem a výdavky, dôsledne zaoberal, ako to vyplýva i z odôvodnenia rozsudku krajského súdu č. k. 17 CoP 54/06-174 z 13. decembra 2006, a po komplexnom vyhodnotení všetkých rozhodujúcich skutočností dospel k záveru, že určené výživné je primerané aktuálnym schopnostiam a možnostiam sťažovateľa, ktorý vzhľadom na svoj nepriaznivý zdravotný stav nie je objektívne spôsobilý zabezpečiť si vyšší pravidelný príjem.

Pokiaľ ide o tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 ústavy, odmietol ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom krajského súdu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj preto, že v dôsledku absencie bližšieho odôvodnenia tejto časti sťažnosti dospel ústavný súd k záveru, že táto časť sťažnosti nespĺňa zákonom predpísané náležitosti.

Keďže ústavný súd dospel k záveru, že sú dôvody na odmietnutie sťažnosti, ktoré sa nedajú odstrániť na základe riadnej výzvy, sťažovateľa na odstránenie nedostatkov sťažnosti ani nevyzýval a sťažnosť odmietol. V nadväznosti na uvedené bolo už bez právneho významu zaoberať sa jeho žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2007